

מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת קנה.

## מסורת הש"ס

(א) [מגיגה טז:]; (ב) לקמן קטו:;  
(ג) [רש"ל מ"ח:]; (ד) [רש"ל];  
(ה) [לעיל ח:]; (ו) [ועיי' תוספות  
מגיגה יז. ד"ה רב אשי דלא מקשה  
אלא דרב אשי אדרב אשי וכתבו  
מירוך לזה];

## הגהות הב"ח

(ה) במשנה את הכסף אכל לו  
 את הורדיון קל: (ו) ג' ספין  
 תלמו ורדיון דלדיו וכו' אכל לו  
 את הורדיון לא ילפססו וכו'  
 לנמרה באוכלו מרמין לשווי  
 אוכלו לא משווי וכו' את הן  
 ורדיון קספין מן ורדיון מן  
 וכו' אכל לו הורדיון לפספסא:  
 (ז) שם היי דקא אמר ר'  
 יהודה חרובין לקא עמי מור  
 אוכלו: (ח) ד' שם היי מור  
 כ'לץ ואת ד' ממח: (ט) שם  
 מלי דקא נסא ורמאי קרי:  
 (י) תוס' ד"ה ר' יהודה וכו'  
 (יא) פרש דפסליגי מן נסא:

## גליון הש"ס

[illegible]

## הגהות הגר"א

[א] גמ' לפספס אללא להחיר.  
נ"ב גירסת הרי"ף ולא להחיר  
ונכון מאד:

## רבינו חננאל

**וּמִיּוֹן דְּלֹארוֹת.** ענפים לחין של ארץ שומרונים ארוטם ועודם לחין ראויין לבזהמה ורוב בני אדם מניחין אותם לעצים: **וה"ק מחירין פקיעי עמיר ומפספסין.** דכיון דמעיקרא אוכלא גניהו מותר לטרום בהן להכשירם למתקן לה. **והא הכפיון ארץ הן מחירין ומפספסין ואע"י דנפיש טריהיה.** **כזל** לא הוירין לא לספסא ולא להמיר דכיון דמעיקרא סתמיהו לאו אוכלא

והשתא הוה דמשי' להו אוכלא ה"ל  
לה: כן פן פקיעין כן פן וידין. שני  
**מסירין פקיעי עמיר.** דכל זמן שהוה  
בזמנה ויתעבעיד אוכלא ופספוסיה  
את הכיפין דלרוא דצלאו פספוס  
שווי אוכלא הוה איז **מרסקין**. סי  
ורסקו דידהו למענו בעלמא: **דאק**  
**אוכלא:** לדקס אין. דהוה ליה שווי א'  
זאוכלין אקור ואין מרסקין דרכיני קאס'  
דרכיני אלף אי אמרת קסבר מ"ק  
יודוס **מסיר בחרוצין** ודקס. בזמניה א'  
ליה מטרער פזרוכלא. **לה:** ליה  
שווי אוכלא הוה ה"ל למימני ורבי י'  
נמי הוה: **דידיקא.** כוססא יפה ומדק

**יִסְדוּ** נגד: **וּפָלֵה** זה **לְכַלְכֵּל**. ונתן זה עירובו והוא נמכרין לשבות למטה עמדת האילן: **וּמֵטָה מִי' עֲשִׂימִים**. אם הלכלכל בחרף י' לחרף עירובו עירוב דהוא ועירובו ברה"ר אבל למעלה מ' וסתם כלכלה רחבה ארבעה הו"ל זה כלכלה רשות היחיד והוא נמכרין לשבות בדרשות הרבים ואינו יכול

ליטלו שם ולאכלו וכיון דלדיה סעודה  
הרחייה לו אינו קוהה שציתה על דיה:  
**טעמא דנעץ יתד.** דכי שקיל לעירובו  
משתמש בצדי דדדין אכל לא נעץ  
יתד אלא קשרה בצדי אינן לא:  
**הנא ככללה דחוקא.** שפיה כר:  
קשרה היא ומכנים ידו למוכה בדוחק  
הלכך אי ממש הוה קטר לה בצדי  
אינן כי שקיל ליה לעירויה מניד  
ליה לאינן הלכך כי איכא יתד הוא  
דשרי ואי לא לא: **האי דרגא דמדנא.**  
סולם שעולין בו לסוכת נוזרים  
שעושין ע"ג קוודיטין גבוהין והא  
סמוכה לראש: **לא יניחיה** רשע  
הסולם אדיקלא לא יסמוך ראש  
הסולם לצד דקל דכי סליק משתמש  
בצדין: **אנא יניחיה אגוואוי** לצד  
**מידיקלא.** יתקע יתד בצדי האילן  
ויסמוך הסולם עליו דהוה ליה יתד  
דדיים סולם דצדי דדדין: **וכי סליק**  
**לא יניח** וכלהו על היסוד אלא  
**אקניא.** על שליבות הסולם או קנים  
היוצאים מהקוודיטין: **במתנא' פקיעי**  
**עמיר.** קשין של שבלים <sup>א</sup> (שאוותם)  
שאווגדים ממזירין אותם שיהו נוחין  
לבהמה לאוכלה: **מפספסין.** שכן  
דרך שפוזרים לבהמה העשבים  
ויפין לה לאוכלן כששהן דחוקין  
מתחממין ואינה מריחה ריחה כל כך  
וקלה בהן: **אם הכיפין.** מפרש  
בגמרא וכן יזרין: **אין מרסקין.**  
אין מחתכין: **שחם.** עשב של תבואה  
והוא אספסתא ומשום דטייחה דלא  
צריך הוא: **רבי יהודה מפיר צמרוזין**  
**לדקא.** ששיניה דקות וקשין לה:  
**גב' הן הן פקיעין הן הן כיפין.**  
כולן קשין של שבלין הן מהו פקיעין  
מרי שאינן קשורין אלא בשני ראשים:  
**כיפין תלם.** קשורין ג' <sup>א</sup> [אגודים]:

בן שהיה קד המשרא האחר  
כבר והשני קד רעניו להשתות  
המשרא שיהיה לאמטורן,  
ומוסרין השד חקל דבר  
להשתות המשקל של אלה  
אחד חתן מרביע, ועליו אמרה  
משנתנו חתן החבלי'ם והשקן  
ופלי'ם שהשקן למעלה הוא  
ואין צורך להגביה שן ולא  
להוריד דבר להגביה שן  
נפילין אבר גואליק, ונמצא  
גואליק על פי בהמה, ואמר  
זה על גואליק נמצא אבר זה  
צדידין, אין מי כגואליק,  
דגואליק עצמן אין ששורין  
בהבלי'ם אלא כגמנה שהיה  
לאורחיהם המהלכים בדרכים  
עושים בראש השקן כמן  
קדסיהם לראותאן מן החבלי'ם  
ומכניהם הקדסיהם ולאחות, אי  
נמי לאותאן לבד ומכניהם בן  
עין ומכניהם וכשרושה לפרקן  
מוקד העץ הואהו וזן נפלי'ם  
הוא העץ האות לבתא האבר  
מגיע לצדידין, ואותו האבר  
נמי ממוסרין על המשרא  
אחד צדידין וצדידין אותו מותר  
לאחד צדידין אסורין, ועד  
אקסי ליה אביי לרבה א  
ב' בירי ארס ואחת באלין  
ל' בירי ארס וחתם כספיה  
לאילן וסיכה על גבי שנומא  
משמשת באלין עצמן, תוב  
אקשינן עליה מסיפיה דקתי  
ב' בירי ארס  
כשרה ועליל לא בירי, ואי  
כפיה לאילן וסיכה ע"ג אמאי  
(ותאח) ופריסכיה, תרבת מאבאי, ועלה דייקין וזו הכלל בן שישלח האילן ויכולו  
עליון לא בירי, מ' סביר לא בן גזן באלין תמן הוה חסכן באותה חתקיה  
מותר, אמר אביי אלא עלמא אסורין ואלא בעידי צדידין פליגי, מ' בן גזן חזק בדי  
דקדק רשאי מסיפיה חסכן על אותו חתון מין קורה, שנמצא עץ ההוא בדי  
רבא אמר צדידין ועדדין צדידין דעין אחד, האוסר בצדידין גם בעידי צדידין אוסר והמותר  
לאותובי (עורבו), אלא [תראב] האוסר המותר בצדידין מותר גם בצדידין, ואז תנאי נכח  
צירוב צירוב), למעלה מ' מספחין אי צירוב צירוב, דייקין מנה טעמא דנעץ נעץ ואי

התם (ופרסיכאנא) ב(ג)זוא ופרסיכאנא, פ' לעמוד עולין לה ביו"ט. לימא כתנאי אין והון הצדדין, זה אוסר להשתמש בצדדין וזה לן ונתן באותה החקיקה עץ חזק כמין קורה האילן והנסרים הנתונים על גביו צדדי צדדין. צדדין גם בצדדין מתייר, ובא ר' משה משרשי יתיר צדדין ותלה בו כלכלה למטה מעשרה לן ותלה בו כלכלה, פ' דהוה לה יתיר צידי

**למטה מ' מפחים עי**  
והא כרמלית ה  
לרה"ר וי"ל אין כרמלית ב  
(דף ט.) גבי היתה קופתו מ

יחד באילן ותלה בה בכלכלה למעלה מעשרה  
טפחים אין עירובו עירוב למטה מ' טפחים  
עירובו עירוב טעמא דנעץ יחד באילן הא  
לא נעץ אפילו למטה מ' טפחים אין עירובו  
עירוב והא האי תנא דקאסר בצדדין וקשרי  
בצדי צדדין אמר רב פפא הכא בכלכלה  
דחוקה עסקינן דבהדי דשקיל ליה לעירוב  
קמנדי ליה לאילן וקמשמש באילן גופיה  
והולכתא<sup>ט</sup> צדדין אסורין צדי צדדין מותרין  
אמר רב אשי השתא דאמרת צדדין אסורין  
האי דרגא דמדלא לא לינחיה איניש  
אדיקלא דהוו להו צדדין אלא לינחיה  
אגוואזי לבר מדיקלא וכי סליק לא  
לינח כרעיה אגוואזי אלא לינח אקני:  
**מתני'** מותרין פקיעי עמיר לפני בהמה  
ומפספסין את הכיפין אבל לא את <sup>ט</sup> הזירין  
אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין  
לפני בהמה בין דקה ובין גסה רבי יהודה  
מתיר בחרובין לדקה: **גמ'** אמר רב הונא הן  
הן פקיעין הן הן כיפין פקיעין תרי כיפין  
תלתא <sup>ט</sup> זירין דאריזי וה"ק מותרין פקיעי עמיר  
לפני בהמה ומפספסין והוא הדין לכיפין  
אבל לא את הזירין לא לפספס ולא להתיר  
אמר רב חסדא מאי טעמא דרב הונא קא  
סבר למטרה באוכלא טרחינן לשויי אוכלא  
לא משוינן רב יהודה אמר הן הן פקיעין הן  
הן זירין פקיעין תרי זירין תלתא כיפין דאריזי  
וה"ק מותרין פקיעי עמיר לפני בהמה  
אבל פספוסין לא וכיפין פספוסין נמי  
מפספסין אבל לא הזירין לפספסין אלא

להתיר אמר רבא מאי טעמא דרב 'יהודא מפרה באוכלא לא טרחין תנן יאין מרכיבין בהמה בין דקה ובין גסה מאי לאו ד דרכיבין אף חרובין דרכיבין אלמא לא טרחין אמר לך רב הונא לא שחת דומיא דחרובין דאקושי היכי משכחת לה בעילי זוטרי ת לדהקא לדקה אין לגסה לא אי אמרת בשלמא טרחין שווי משוין היינו דקא אמר ר' יהודה' הוא אלא אי אמרת ת"ק סבר שווי אוכלא לא רבי יהודה א) דמתיר בחרובין לדקה כל שכן מאי דקה גסה ב) ומאי קרי לה דקה דרייקא בא ובין גסה מכלל דרבי יהודה דקה דקה ממש

די ארכלא בשבת: מיטערע באוולא. דדער שטחילטו אורכ  
באקשים של שגלים ומה שהמיר בזה המיר בזה ודקמ  
שור לאו ארכלא הוא וממירו לשוויי ארכלא ומשום אשר  
ענוו בעלמא הוא ומטרח באוכל דדער שהוא כבר ארכלא  
הארכלא. אבל לא את הזרין לפספס אלם להמיר של  
המתניתין היא וחד טעמא: דריבוי. כגון חרובין של  
דקין כגון שישבו: צעילי וטורי. עיירם קטנים שקא  
א: לגסה לא. דהוא ליה מטרח באוכל: אי אמרם בשלמא  
אבל שוויי ארכלא שרי היינו דקאמר ליה רבי יהודה חרובין לר  
דח באוכלא שרי שוויי ארכלא אסור ואין מרסקין דקאמר  
לל שכן דלגסה למיטרח באוכלא הוא ושרי הכי ה"ל לנחמ  
ר' יהודה מפיק דשוויי ארכלא שרי מיטרח באוכלא אסור ד  
הוא ממיר סתמא דין דקה בין גסה ועוד הוה ליה למשירי  
ארכלא צפיה: וכן מוקמינן רישא דין דקה בין גסה שמע

[illegible]

בן עירוב. קשה אמאי עירובו עירובו  
 כיון שרצוהו ארבעה ואסור לטלטל  
 יום דפירש בקונטרס בפ"ק דמכילתין  
 חת כו' א"י נמי רבי דאמר כל דבר

הַשְׁמָשׁוֹת: **אָמַר רַב פַּאָּה הֲבֵא**  
**בְּבִלְבָּלָהּ דְּחֻקָּה עֲסִיקִין.** מִזְמַשְׁנִי  
 רַב פַּאָּה הֵכִי מִשְׁמַע דְּסִצְיָא לִיה  
 זְדַדִּין מוֹתְרִין וְרַב אֲשֵׁי מִשְׁמַע בְּסִמּוּךְ  
 דְּסִבְרָא לְאִסּוּרִין מִזְדָּאָרַם רַב אֲשֵׁי  
 בְּסִבְרָא הַשְׁמָשׁוֹת דְּלֹאֲמַתָּה זְדַדִּין אִסּוּרִין  
 וְקִשָּׁה לִי הֵא אִיפְכָא שְׁמַעִין לְהוּ  
 בְּמַסְכַּת חֲגִיגָה בִּפְ"ב (דף פ. ו.) וְסֵם  
 לְאֹמַר רַב פַּאָּה שְׁמַע מִינָּה זְדַדִּין  
 אִסּוּרִין דְּחֵי סִלְקָא דַּעֲמָן זְדַדִּין  
 מוֹתְרִים נְסִמּוּךְ אִרְשָׁא לְזַדְדִּין וְיִנְהוּ  
 רַב אֲשֵׁי אָמַר אֲפִילוּ תִּימָא זְדַדִּין  
 מוֹתְרִין לֹא זְלֵהִי גֵבַהּ כְּבֹדָה דְּמֵי:  
**וְהִלְכְּתָא צִדְרִין צִדְרִין אִסּוּרִין צִדְרִין**  
**צִדְרִין מוֹתְרִין.**

ותימנה לרבי אמאי לא חשיב הני בהדי  
יע"ל קג"ס דהלכה כרביי (בבבא מציעא  
דף כב:) דאמר רבא מאן דאסר  
בבבא דאסר נמי בבבא דאסר ואבבי  
אמר בבבא דאסר כולי עלמא לא פליגי  
[דאסור] ובבבא דאסר פליגי:

**ר**ב יחודה אמר הן הן פקיעין  
 ב' וה"ק מתירים פקיעין עמיר  
 ב'. פירש בקונטרס דהמרת פקיעים  
 היא אשויי אובכלא וזריך לפרש <sup>(א)</sup> נמי  
 בהא דרב יהודה חשיב המרת פקיעין  
 שויי אובכלא ורב הונא לא חשיב לן  
 שויי אובכלא מדשרי לה"א ואין נראה  
 לרבינו תם לאפסוניהו זהבי אלא  
 למתרייהו לא היא המרת פקיעי  
 עמיר לא שויא אובכלא ולא מיטרת  
 באובכלא דלא שייך טורח בהמה"א  
 ולהכי שריא למתרייהו.<sup>א</sup> מ"ר:  
 אין

קסבר ישווי אוכלא משינ  
 יין את השחת ואת החרובין  
 ויבין דומיא דשחת מה שחת  
 באוכלא ותיובתיה דרב הונא  
 ממה חרובין דאקושי אף שחת  
 ש רבי יהודה מתיר בחרובין  
 ת"ק סבר מיטרח באוכלא לא  
 ההרובין לדקה נמי שווי אוכלא  
 משינן מיטרח באוכלא מטרחין  
 גססא מי סברת דקה דקה ממש  
 בלא הא מודקתני ירשא ביה דקה  
 אמור קשיא תא שמע <sup>ז</sup>מחתכין  
 את

ס' מ'קון זה טר'חין ומכשרין ל'יפ'ת  
אכל לא ה'זירן אפספוס קאי: וס'ק'  
המה שר' אכל פספוס לא דסגי ליה  
בכלל מ'קון זה לא טר'חין. ומפספסין  
ה' אוגדיהן בפקיעין דהרתם אוגדיהן  
ר' דר'אוי' למאלל בהמה בלא ר'סוק  
סחמ' קס'ה להס ור'כיה ר'סוק לשווי  
שמע רבי יהודה לת"ק דאמר מ'טרה  
ל'ת לן למיסר דשווי אוכל'ה הוא ואע"ג  
דאקושי קאמר דשווי אוכל'ה הוי: רבי  
ור' יהודה מתיר בחרוצין לגסה דהוה  
א' לת"ק בלאקושי קאמר וגבי גסה נמי  
מי זירין להמיר ולפספס דשווי אוכל'ה  
ה דק' ממש. ורבי יהודה לת"ק קאי:  
א'ת

על כר הוא דלברי רבה דאוקמינהו דלברי בר יהודה  
 שן שנין אגרות מפיסס למה קן, מיהו הפקיעין שרים  
 ים איתרס אין נאכלין בטבור, ושלש אמיץ  
 ש ילומ מניין לנו איתרית ושל פורש בין ב' ק' אר  
 ריה חוצוצ, ג' אין חוצוצ, ב' איני יודע. פ' ג' אין חר  
 אציץ, אב הכיפ שח ורין חקין כמו שאמרנו למע  
 אה ספצא דהא מנחיתין דקמין אין מוסקמל לא אפ  
 אן כמות שהן שחת שהן ורין ויכולין להיאכל אין

עין משפט  
נר מצוה

ב א מ״י פכ״א מהל׳ שבת  
הלכה ט סמג לאוין סה  
טוש״ע א״ח סימן שה סעיף יח:  
בא ב ג מ״י פכ״א מהל׳ שבת  
הל׳ יח טוש״ע א״ח סי׳  
שכד סעיף ד:  
בב ד מ״י שם טוש״ע שם  
סעיף ח:

## מוסף תוספות

א. דהא סבר דשוויי אוכלא  
לא משוינן. תוס' הר"ש.  
ב. שדבר קל הוא. רמב"ן.  
ג. ובפספוס הוא שחלקו  
לאסרו משום מיטרח  
באוכלא או משום שוויי  
אוכלא. רמב"ן.

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

פקיע עמוד כ"ו. פי פקיע.  
 פקיעו רותנון פקעת קמ  
 בא רב הונא לפרש משנתו  
 ואמר הפקיעין והכישין שניה  
 אגודות קשורות הן, אלא  
 [ש]פקיעין שתי אגודות  
 בפקיע. והכישין פקיעת  
 אגודה אחת, כשנתלשין  
 ומתקשין נקראן [זירין] דאדורי,  
 וזה אחד הוא וזה אגודין  
 באגודה, ואם אנרן [כ"ג]:  
 וצדקה ב' בחוקתן עומדין.  
 ואגודה רב הונא למתני  
 הכי, מתריץ פקיע עמיר לפני  
 בהמה מופסעין, פי מופססין  
 מופסין כפי [כ"ג]: [כגון]  
 שיתח לרכבן [לית] [להיות]  
 נוח לשאמו בענין תלמוד  
 א"י שאמרו רבנן תלמוד  
 פתילה מופסעין, ופי' מופסין.  
 ומה שכתבנו שיש להאגודות

תחברך. גוראן [נא: מוראן]  
 דעביסן שחוריהם מוכנית  
 חדרים תפתהו הווע קיין  
 כאמורנין קאמפניס, וועט  
 אוועקלייבן גענוי. גענוי, וועט  
 שטרייבן ומפסענין העקטיקן  
 האר האר לכפין, אבל חירין  
 אל פספס אל תירם  
 קעשרו, באר בר חסדו פירם  
 גענוי, וועט דרב אהרן (אסר)  
 [אסר] בערדיגן שטענענדיג  
 שטערנין ומפסענין העקטיקן  
 והכפין שרן מקדום אוכל  
 וכו'וילן הייזלג בעט שרן,  
 חיל החרהת חספסא וועט  
 להאפיקה לעם אל תירם  
 אלא, בערדיגן שטענענדיג  
 הללו דקסער בודו, למיטער  
 אבאל וועט הייזלג שרן, וועט  
 אבאל און שרן שרן, וועט  
 שרן חירין שרן אסר, וועט  
 שרן חירין וועט אסר, וועט  
 שרן חירין וועט אסר, וועט

ויהי אוכלא לא משווינ, ואמר  
אגודה (והעמיר) [והזירין] ג',  
אכלין וכיין שיכולים להיאכל  
ילו קישרם אמיץ יתר מאילו,  
ת שאין קשרן מתחזק ומרפרף  
, מפספסין כדי לשוותם אוכל  
ות ולא את החרובין, ופשוטה  
סקין אותן אלמא לא מטרחינן

(ה) עיין ערוך ערך אברורי. (ז) הכתי' במשפט זה משוּבש, ותוקן עפ"י גמ' כתי"מ והערך ערך גז י"א.